

MÉRTÉNETI LAPOK.

FELELŐS SZERKESZTŐ
K. PAPP MIKLÓS.

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ár: Félévre 6 f. Egész évre 12. f. — Szerkesztőségi Iroda: Lyceumi nyomda — Kiadó hivatal: Gr. Teleki Domokos ház nagyiacz.

Tartalom: Bydeskuti Boldizsár naplója. (II. közlemény). Közli K. Papp Miklós. — Mednyánszky Jónás jelentései II. Rákóczy Györgyhöz és ennek anyjához. (XI. közlemény). Közli Szilágyi Sándor. — Consultatio in Civitate Alba Julia. — Deés város levéltára. (VIII. közlemény). Közli K. Papp Miklós. — Wesselényi Ferencz leveles tárczájából. (IV. közlemény.) Közli Szilágyi Sándor. — Az erdélyi ref. gondnokok levele Bydeskuti Boldizsárhoz. Közli Szabó Gyula. — Egy eskümint a XVII. század végéről. Közli Szabó Gyula. — József nádor levele Gr. Teleki Józsefhez a védegyelet ügyében. Közli K. Papp Miklós. — Szemere Bertalan levelei br. Wesselényi Miklóshoz. — Tárcza: Gyerőfi Borbára (Bora) emlékezete. Közli K. Papp Miklós.

ő herczegsége Bécsben. Ugyan eodem die küldött ki Urunk ő Nagysága Kinczki Uramhoz maga dolgai iránt és láttatta Kinczki Uramat ő Nagyságát, azon alkalmatossággal ebédre is hívatta Urunkat ő Nagyságát Gróf Kinczki Uram ő Nagysága másnapra. Csáki László Uram ő Nagysága is ott volt.

2-da Octobris ment Urunk ő Nagysága ebédre Pelendorfra gróf Kinczki Uramhoz, voltanak ott Csáki László Uram, az Kinczki öcsce, Colardo, gróf Stirhanne.

3-dik volt Urunk ő Nagysága az méltóságos palatinusnál ő herczegségénél reggel tíz óraker, igen böcsülettel látta és traktálta ő Nagyságát.

4-dik ment Urunk ő Nagysága Sembruk nevű faluban, az holott az király ő felsége maga igen szép palotákat és kerteket fundált és építették is, igen szépen láttunk ott, csak akkor hoztak Indiából egy nagy eleven strucz madarat, melynek az magassága vagy on olyan mint egy nagy ember, az tollai feketék, tarkák és fejérek, melynek az lábai olyanok mint az csikónak, egyik egyik lábán három körme vagy on, az czombja meztelen, az hasa is meztelen, az nyaka veres meztelen, az orra lapos.

5-dik volt Urunk ő Nagysága Veterániné asszonyomnál, eodem die volt Urunknál az erdélyi cancellarius Kálnaki Uram ő Kegyelme.

6-dik volt ő Nagysága az Duna mellett sétálni.

7-dik voltanak ő Nagyságánál ebéd on Csáki László Uram, Teleki László Uram és Sir öcscsötül.

8-dik volt Urunknál ő Nagyságánál Imer Uram az császár doktora fiastül, eodem

BYDESKUTI BOLDIZSÁR NAPLÓJA.

Közli: K. Papp Miklós.

(Folytatás.)

ctobris 1. volt Urunknál ő Nagyságánál kardinalis Kolonics Uram ő Eminentiaja igen böcsülettel traktálván Urunkat ő Nagyságát, igérvén magát minden szolgálatra, eodem die volt Urunknál ő Nagyságánál Dominus de Ferier, eodem die láttatta meg Urunkat ő Nagyságát az méltóságos magyarországi palatinus Eazterházi Pál Uram ő herczegsége Bezerédi nevű udvari kapitánya által, az nap jövén be

die volt Urunknál Kálnaki Uram estve hét órákor.

9-dik volt Urunknál ő Nagyságánál Clajbruk Uram ő Nagysága.

10-dik volt Urunknál Feri; eodem die volt Urunk ő Nagysága az palatinusnál estve öt órákor.

11-dik volt Urunk Csáki László, Teleki László Uramékkal Sirendorfnál és Komornyik Uramnál.

12-dik bocsáttatta el Urunk ő Nagysága Gálfi Pál Uramat Erdélyben.

13-dik octobris 5 órákor reggel töltötte be ő Nagysága az husz egész esztenedit numero 20//. N.B.

14-dik volt Urunk ő Nagysága Komornyik Pál Uramnál ebéden Csáki László, Teleki László, Kálnaki Sámuel, Comes Vaiheipart colonellus liber báró de Gracz, Ecves de Vitendo.

16-dik volt ő Nagysága ebéd után Comes Prajner Uramnál, eodem die az magyarországi cancellariusnál, az viczénél, Matyasoczkai Uramnál ő Nagyságánál. Eodem die volt Urunknál gróf Csáki László Uram ő Nagysága.

16. — — — —

17. octobris voltanak Urunknál ő Nagyságánál gróf Teleki László Uram, Kecser György, Ujvári Uram, magyarországi cancellarián secretarius; Biró Móses Uram. Esmét ipso die jött levele Bethlen László Uramnak az méltóságos fejedelemhez, eodem die tött ő Nagysága választ reája.

15-dik octobris irt Urunk ő Nagysága levelet Erdélyben Lichtistanj fejedelemnek, Rabitin general és méltóságos gubernator Uramnak ő Nagyságának.

18-dik octobris volt Urunk Sijramnál, eodem die volt Urunknál ebéden Teleki László Uram és Kecskeméthy és Sallai István Uramék.

19-dik voltanak Urunknál pater Volf, gróf Csáki László, Kálnaki Sámuel Uramék.

20-dik octobris volt Urunk ő Nagysága Syrendorfnál, ott voltanak Csáki László és Teleki László Uramék is ő Nagyságok.

21-dik volt Urunk ő Nagysága princeps Vodemont látogatására, eodem die voltanak ebéden Urunknál gróf Csáki László, Teleki

László, dominus de Ferier. N. B. Jött meg Erdélyből Sallai Uram az nap.

22-dik volt ő Nagysága pater Quarternál az domus professánál, eodem die voltanak ő Nagyságok ebéden Komornyik Pál Uramnál Csáki László Uram, Teleki László Uramék ő Nagyságok.

23-dik octobris volt Urunk ő Nagysága ebéden Apermont Uramnál ő Nagyságánál, voltanak ott akkor Rákóczi -fejedelem, az Nassoviai fejedelem és Dormostati fejedelem, gróf Csáki László, Teleki László és Kalajburg alias Komornyik Pál, ott lévén asztalnál Apermontné asszonyom ő Nagysága is. N. B. Láttatta meg Urunkat ő Nagyságát Salmi fejedelem, az király Hopmestere meg.

24-dik küdött levelet Urunk Erdélyben az postán.

25-dik voltanak ebéden Urunknál ő Nagyságánál gróf Csáki László, Teleki László Uram, baron de Gracz, Colonellus baron de Vitendo, baron de Gál principi et aepiscopi monosrienensis ablegatus, Liber báró de Clajburg alias Paulus Karolus fiastul, baron de Vakherpart, electoris Saxoniae Supremus Camararius. Item eodem die volt Urunk ő Nagysága Veteraniné asszonyomnál.

26-dik volt Urunknál ebéden Syrendorf Uram, eodem die ebéd után volt Urunk ő Nagysága Csáki László Uramnál.

27-dik volt Urunk az portugallus követ lovainak és hintainak látására. N. B. Hintója hámostúl constabat quadraginta millia florenorum id est negyven ezer forintokban flo. numero 40000.

28-dik silet.

29-dik volt ő Nagysága az Supremus Camarariusnál Velstan Uramnál ő Nagyságánál.

30-dik volt Urunk ő Nagysága Veteraniné asszonyomnál, eodem die volt Urunknál Syrendorf Uram.

31-dik volt Urunknál ő Nagyságánál Komornyik Pál Uram.

(Folytatása következik.)

MEDNYÁNSZKY JÓNÁS
JELENTÉSEI

II. Rákóczy Györgyhez és ennek
anyjához.

Közl: Szilágyi Sándor.

1658. apr. 28.

XIV.

Kegyelmes asszonyom.

Alázatos szolgálatimot ajánlom nagyságodnak, mint kegyelmes asszonyomnak *stb.*

Az nagyságod méltóságos levelét kegyelmes asszonyom, kit nagyságod ezen hónap 17. napján méltóztatott iratni, együtt urunk ő nagysága leveleivel az sárosi katona ezen hónap 23. napján hozta kezemhez. Urunk ő nagysága parancsolatjából az fiainak Mednyánszki Istvánnak postán kellett Bécsben menni és onnéid Nádasdi uramhoz is ő nagyságához; az mely nap mngindult, úgymint még az nap, 23. napján azon estve érsek uram ő nagysága szolgálja hozzám érkezvén az ő nagysága levelével, ki által engem ő nagysága nagy sietséggel hivatott magához urunk ő nagysága dolgai végett, hogy azontul éjjel nappal siessek Posenba ő nagyságához, kire nézve nem várhatván, míg magam szerint felkészülhettem volna; pinzes postakocsin kellett sietve odajárnom, és vissza is hasonlóképen visszajünnem, éjszak(a) idüvel is helyre kellett állatnom, hogy sietséggel azt végben vihessem; az minthogy tegnap későn estve magam is, az fiam is istennek segítségébül megérkezvén, az sárosi postát sietséggel visszabocsátam, hogy az aránt való expeditiónkat urunknak ő nagyságának sietve megirhassam. Kérem azért nagy alázatosan nagyságodat, méltóztatnék megparancsolni, hogy éjjel nappal sietve vigyék meg ő nagyságának ezen leveleket, hogy ő nagysága az szükséges dolgokat idein érthesse.

Summája pedig minden dolgoknak, kegyelmes asszonyom, csak ebbül áll, hogy ő nagyságok eléggé érte voltak, hogy urunknak hadi segítséget is adhattak és nyérhettek volna ő fölségétül; de mivel az kezenséges békesség oly hamar végben nem mehet, ki nélkül az törökben, oly nagy bestiában belékapni csak lehetetlen, hozzájárulván, hogy

az török mostani követje által ő fölségét megbizlalta, hogy sem Horvátországra nem megyen, sem Jenőt nem fog(*ja*) kivánni, sem Erdélyt nem akarja szabadságában bántani; egyedül csak urunk ő nagysága személye ellen hogy vagyon igyekezeti, hogy egyáltaljában ő nagyságát fejedelemségében nem akarja szenvedni és ezekre nézve az török követnek ily resolútiója lett, hogy ha csak urunk személye és fejedelemsége ellen törökeshzik, nem adnak hadi segítséget ő nagyságának; de ha vagy Jenőt, vagy egyéb erősséget meg akar az török szállani, egyáltaljában megsegítik. Kire nézve Gonzaga herceget Csákiné asszonyom vejit, német hadal Magyarországra küldik, hogy vigyáznának töröknek igyekezetre. Kikre, kegyelmes asszonyom, én eleget mondtam, hogy csodálkozom, hogy hihetnek az török álnokságának; holott ő egyébre nem czéloz, csakhogy az Erdélynek ne legyen oly erős és hatalmas fejedelme, az kitül ő félhessen; hanem lágy pásztor előtt ragadhasson juhokat; mihelen oly erütlen fejedelme lesz az Erdélynek, mind Jenőt lába alul leüti, mind erdélyieket szabadságokban megrontja; akkor örömet segítenének, ha volna kit. Mind helyesnek ismerte ezeket érsek uram ő nagysága, de ugyan csak azt mondá, hogy már nincs mód benne, felül leirt okokbul, hogy hadi segítséggel legyenek ő nagyságának. Midőn továbbra állatnám, csakugyan elhagyattatik-i ő nagysága ily könnyen keresztinektül, ha elhagyattatik, maga és gyermeke s jovai megtartásáért, ha ugyan nagy kárával is, megalkoszik az törökkel, talám nem esik jól: arra azt mondá ő nagysága, hogy ő fölsége közbenáll az töröknél követsége által ő nagysága dolgában, hogy megmaradhasson az fejedelemségben, kit ha végben nem viheti is, azt végben viheti, hogy ő nagysága minden jovait békével birhassa; kire én csak azt mondám, hogy jobb volna az hadi segítség; de ha semmiképen nem lehet, az is jó; csak ne késnének vele; mert ha késnek, kevés használatja lesz annak is. Irt azért ő nagysága is, érsek uram, urunknak, kit is az magam leveleivel elküldtem; csak kérem alázatosan, mentül hamarabb lehet, vihessék meg ő nagyságának. Az mi pedig, kegyelmes asszonyom, czajborte

fizetését illeti, ha én azt itt megmondtam volna neki, hogy ott kisebb az forintszám, soha bizony el nem jött volna, mert most is nehezen birhattam reá; de gondolván azt, ha már ott lesz, és az mint ott jár az pénz, könnyebb ott már elhítenni vele; mivel abban semmi kára; valamint veszi ott, úgy megint ő is kiadja; nem kívánhat az oda való szokáson kívül fellebb; egyébaránt, ha vagy itt, vagy Bécsbe kellenék valamit neki venni, megint az ide való summára kellenék adni neki; az minthogy az elűpíntz, kit adtunk neki Bécsbe kétszáz forintot, az ide való summára kellett adnunk, mivel ő is csak úgy adhatta ki. Comenius uram pínze felül, kegyelmes asszonyom, csak értsem, mennyire ott az ő pínzébül megtérhet az nagyságod pínze, az többit én itten helyre állatom; ne adja isten, csak egy pínz-értű kára is legyen abban nagyságodnak. Az szekereket az posztóval kegyelmes asszonyom más héten udvarbíró uram megindítja, hogy azokon az borokat elhozassák. Ezzel az úristen éltesse nagyságodat. *stb.* Beczkó 28. Aprilis 1658.

Nagyságodnak alázatos szegény szolgája

MEDNYÁNSZKI JÓNÁS m. p.

Nádasdi uram ő nagysága felette kért, hogy ezen csomó levelet juttatnám Homonnai uramnak nagyságod kegyelmessége által. Kérem nagy alázatosan nagyságodat méltóztatnék megparancsolni, hogy egy bizonyos lovas által vinnék meg ő nagyságának ezen leveleket; juthatna ő nagysága kezéhez, el ne tévednének. Felette igen kérem nagyságodat, annak az becsületes úrnak, Nádasdi uramnak ő nagyságának tekintetiért ne esnék fogyatkozás azon leveleknek kezéhez való juttatásában.

Külczim: Méltóságos fejedelem asszonyoknak; Lorántffy Susánna asszonyunknak, ő nagyságának, nekem mindenkor kegyelmes asszonyomnak. Sáros Patak. Cito *stb.*

(Az egész levél Mednyánszki írása.)

(Eredetije a m. kir. kam. levéltárban.)

CONSULTATIO

Illustris deputationis occasione generalis dietae in Civitatem Albam Juliam per Suam Celsitudinem Principalem ad diem 21. Novembris Anno 1689. indictae et celebratae instituta.

Az felséges Badensis fejedelem illendő excipiálására Bethlen Sámuel Uram Szebenben delegáltatott cum autoritate et instructione competentibus.

In congregatione Illustris deputationis ratione provisionis necessariorum condensationem Serenissimi Domini Principis de Baden in Civitate fiendam requisitoria

Conclusum.

Bethlen Sámuel Uram rendeltetett, hogy jó idején Szebenben bemenvén ott való főtiszt atyánkfiaival értsen egyet és minden az megirt fejedelem ő Felsége oda való beszállásának alkalmatosságára kívántató szükséges dolgokra, ugymint: szállására, lovaira, konyhájára, szekerei eleiben kívántató lovakra, vonó marhákra és egyéb szükséges alkalmatosságokra is szorgalmatos gondot viseljen; vigyázzván mind a mi kegyelmes Urunk ő Nagysága méltóságára, mind a nemes ország tekintetire, mind pedig azon felséges fejedelem méltóságos állapotjára, hogy valami fogyatkozás miatt sem a mi kegyelmes Urunkat ő Nagyságát, sem az nemes országot valami nehézség követhesse: hogy pedig ő Kegyelme azon alkalmatosságra kívántató requisitumok provisiojára jobban érkezhessék főcommissarius Bethlen Gergely Uram által rendeltünk fl. 300// az ő Kegyelme kezéhez adatni. Azon alkalmatosságra a mi kegyelmes Urunk ő Nagysága két rendbeli szekeres lovait viszik, azokra is húséges gondot viseltesen ő Kegyelme; és azokon kívül is szebeni főtiszt Uraink s atyánkfiai succursusok által az ő Kegyelme kezénél levő patens mandatum erejével hat rendbeli jó posta lovakat cum suis requisitis szereztessen s tartassa jó készülettel, hogy idejében fordíttathassa a mint kívántatik. Ez alkalmatosságra kívántató provisio az ő Kegyelme dispositiójától függvén az szeredahelyi szállásig.

In congregatione Illustris deputationis

ratione provisionis necessariorum ad condescensionem Serenissimi Domini Principis de Baden in oppido Szeredahely fiendam, requisitoria

Conclusum.

Egyik szálló helye a felséges Badensis fejedelemnek Szeredahelyre lévén rendeltetve; Balog László Uram expediatott, hogy az ő Felsége szállásira, lovaira, konyhájára, szekerei eleiben kívántató lovakra és vonó marhákra s egyéb minden szükséges requisitumokra szorgalmatosan prospiciáljon; előtte viselvén mind a mi kegyelmes Urunk ő Nagysága méltóságát, mind a nemes ország tekintetét, mind pedig a megirt felséges fejedelem méltóságos állapotját. Melyre hogy jobban érkezhessék ő Kegyelme főcommisarius Bethlen Gergely Uram által florenos 100 rendeltünk az ő Kegyelme kezéhez adati: iratván ez mellett az mi kegyelmes Urunk ő Nagysága méltóságos neve alatt patens mandatumat is, melynek vigorával procedálván ő Kegyelme kisebb fogyatkozást is eltávoztathat. Azon szükséges alkalmatosságra a mi kegyelmes Urunk ő Nagysága hat rendbeli szekeres lovait is viszik, azokra is viseltessen gondat; és azokon kívül a megirt patens mandatumnak vigorával azon székben hat rendbeli jó erős posta lovakat cum suis requisitis szerzettessen s tartassa készen bizonyos számú vonó marhákkal együtt, hogy ha mikor kívántatik, azok iránt is fogyatkozás ne lehessen; ez ő Kegyelme provisioja az Szász-Sebesi szállásig durál.

In congregatione Illustris deputationis ratione provisionis necessariorum ad condescensionem Serenissimi Domini Principis de Baden in Civitate Szász-Sebesiensis fiendam requisitoria.

Egyik szálló helye a felséges Badensis fejedelemnek Szász-Sebesben lévén rendeltetve, vizaknai Nagy István Uram expediatott, hogy az ő Felsége szállásira, lovaira, konyhájára, szekerei eleibe kívántató lovakra és vonó marhákra s egyéb minden szükséges requisitumokra szorgalmatosan prospiciáljon, előtte viselvén mind a mi kegyelmes Urunk ő Nagysága méltóságát, mind a nemes ország tekintetét, mind pedig az megirt felséges

fejedelem méltóságos állapotját. Melyre hogy jobban érkezhessék ő Kegyelme főcommisarius Bethlen Gergely Uram által florenos 100 szász forintokat rendeltünk az ő Kegyelme kezéhez adati, iratván e mellett a mi kegyelmes Urunk ő Nagysága méltóságos neve alatt patens mandatumat is, melynek vigorával procedálván ő Kegyelme kisebb fogyatkozást is eltávoztathat. Azon szükséges alkalmatosságra a mi kegyelmes Urunk ő Nagysága két rendbeli szekeres lovait is viszik, azokra is viseltessen gondat és azokon kívül a megirt patens mandatumnak vigorával azon székben hat rendbeli jó erős postalovakat cum suis requisitis szerzettessen s tartassa készen bizonyos számú vonó marhákkal együtt, hogy ha mikor kívántatik, azok iránt is fogyatkozás ne lehessen; ez ő Kegyelme provisioja az fejérvári szállásig durál.

In congregatione Illustris deputationis ratione provisionis necessariorum ad condescensionem Serenissimi Domini Principis de Baden in oppido Nagy-Enyed fiendam, requisitoria

Conclusum.

Egyik szálló helye a felséges Badensis fejedelemnek Nagy-Enyeden lévén rendeltetve, Kemény Boldisár Uram expediatott, hogy az ő Felsége szállására, lovaira, konyhájára, szekerei eleiben kívántató lovakra és vonó marhákra, s egyéb minden szükséges requisitumokra szorgalmatosan prospiciáljon, előtte viselvén mind az mi kegyelmes Urunk ő Nagysága méltóságát, mind az nemes ország tekintetét, mind pedig a megirt felséges fejedelem méltóságos állapotját; melyre hogy jobban érkezhessék ő Kegyelme főcommisarius Bethlen Gergely Uram által florenos 100// rendeltünk az ő Kegyelme kezéhez adati, adatván a mi kegyelmes Urunk ő Nagysága méltóságos neve alatt irott patens mandatumot is ő Kegyelmenek, mely szerint procedálván kisebb fogyatkozást is eltávoztathat. Azon Enyed városának megparancsoltott husz jó postalovakat cum suis requisitis és bizonyos számú vonó marhákat is szerzenek s tartsanak készen azon szükségre; annak felette Aranyás széki tiszt Uraiméknak

is megparancsoltatott, ő Kegyelme is husz jó erős postalovakat cum suis requisitis küldjenek azon város abbeli segítségére; ezekről is ő Kegyelme prospiciáljon jó idején, hogy azokbeli fogyatkozás miatt busulása ne legyen. Ez ő Kegyelme provisioja az tordai szállásig durál.

In congregatione Illustris deputationis ratione provisionis necessariorum ad condescensionem Serenissimi Domini Principis de Baden in oppido Tordensi fiendam requisitoria

Conclusum.

Egyik szálló helye a felséges Badensis fejedelemnek Tordán lévén rendeltetve, Barcsai Ábrahám Uram expedíáltatott, hogy az ő Felsége szállásira, lovaira, konyhájára, szekerei eleiben kívántató lovakra és vonó marhákra s egyéb minden szükséges requisitumokra szorgalmatosan prospiciáljon, előtte viselvén mind a mi kegyelmes Urunk ő Nagysága méltóságát, mind a nemes ország tekintetét, mind pedig a megírt felséges fejedelem méltóságos állapotját. Melyre hogy jobban érkezhessék ő Kegyelme főcommissarius Bethlen Gergely Uram által florenos 200// rendeltünk az ő Kegyelme kezéhez adatni; adatván a mi kegyelmes Urunk ő Nagysága méltóságos neve alatt írott patens mandatumot is ő Kegyelmeinek, mely szerint procedálván kisebb fogyatkozást is eltávoztathat. Azon Torda városának megparancsoltatott husz jó postalovakat cum suis requisitis és bizonyos számú vonó marhákat is szerezzenek s tartsák készen azon szükségre. Ennek felette Aranyas széki tiszt Uraiméknak is megparancsoltatott, ő Kegyelme is husz jó erős postalovakat cum suis requisitis küldjenek azon város abbeli segítségére, ezekről is ő Kegyelme prospiciáljon jó idején, hogy azokbeli fogyatkozás miatt busulásuk ne legyen. Ez ő Kegyelme provisioja az colosvári szállásig durál.

In congregatione Illustris deputationis ratione provisionis necessariorum ad condescensionem Serenissimi Domini Principis de Baden in Civitate Colosvár fiendam requisitoria

Conclusum.

Egyik szállóhelye a felséges Badensis fejedelemnek Kolosvárra lévén rendeltetve, Gyerőfi György Uramra bizattatott, hogy az ő Felsége szállásira, lovaira, konyhájára és vonó marhákra s egyéb mindenféle szükséges requisitumokra szorgalmatosan prospiciáljon, előtte viselvén mind a mi kegyelmes Urunk ő Nagysága méltóságát, mind a nemes ország tekintetét, mind pedig a megírt fejedelem méltóságos állapotját, mert ha mi fogyatkozás az iránt kívántató ő Kegyelme gondviselésében leszen, méltó busulás fogja ő Kegyelmet követni, küldetett az ő Kegyelme kezéhez a mi kegyelmes Urunk ő Nagysága méltóságos neve alatt expedíáltatott patens mandatum, melynek vigorával procedálván s procedálatván is ő Kegyelme kisebb fogyatkozást is eltávoztathat. Megparancsoltatott Kolosvár városának, hogy azon szükségre kívántató lovokról jó idején viseljenek gondat. Ezekről is azért s ezeken kívül is kívántató vonó marhák s egyéb szükséges requisitumokról is ő Kegyelme kívántató módon prospiciálni el ne mulassa. Ez ő Kegyelme provisioja az dési szállásig durál.

In congregatione Illustris deputationis ratione provisionis necessariorum ad condescensionem Serenissimi Principis de Baden in oppido Des fiendam requisitoria

Conclusum.

Egyik szállóhelye a felséges Badensis fejedelemnek Désre lévén rendeltetve, Bánfi Farkas és Földvári Ferencz Uramék expedíttanak, hogy az ő Felsége szállásira, lovaira, konyhájára, szekerei eleiben kívántató lovakra és vonó marhákra s egyéb minden szükséges requisitumokra szorgalmatosan prospiciáljanak, előttök viselvén mind az mi kegyelmes Urunk ő Nagysága méltóságát, mind az nemes ország tekintetét, mind pedig a megírt felséges fejedelem méltóságos állapotját; melyre hogy ő Kegyelme jobban érkezhessenek azon szükségre kívántató költségre főcommissarius Bethlen Gergely Uram által florenos 300// rendeltünk adatni; iratván az mi kegyelmes Urunk ő Nagysága neve alatt patens mandatumot is ő Kegyelmeinek, melynek vigorával procedálván kisebb

fogyatkozást is eltávoztathatnak ő Kegyelmeik. Mivel pedig Dés városa igen fogyotkozott állapottal vagyon, megparancsoltatott beszercei tiszt atyánkfiainak, hogy minden késedelem nélkül száz jó erős postalovakat cum suis requisitis szereztessenek öszve és tartassák jól bizonyos helyben és mihelt az ő Kegyelmeik azokról való dispositióját veszik, mindjárt és minden fogyatkozás nélkül küldjék Dés városába, hogy azokat fordíthassák a megirt felséges fejedelem utazó szükségére, ezekre is azért és több vonó marhák s kévántató egyéb requisitumokra az megirt felséges fejedelem Bányáig való utazásában szorgalmatos gondot viseljenek, hogy azbeli fogyatkozás miatt ő Kegyelmeiket nagy busulás ne kövesse. Ez ő Kegyelmeik provísiója Déstől fogván Nagy-Bányáig durál.

In congregatione Illustris deputationis ratione certae cujusdam expensae per Dominos commissarios in occursum Serenissimi Domini Principis de Baden expeditos fiendae.

Conclusum.

Főcommissarius Bethlen Gergely Uram által az felséges Badensis fejedelem eleiben s kísérésére expediáltatott commissarius atyánkfiai kezekhez azon alkalmatossággal kévántató költségre bizonyos summa pénzt adadni rendeltünk ez szerént:

Bethlen Sámuel Uramnak	fl. 300//.
Balog László Uramnak	fl. 100//.
Nagy István Uramnak	fl. 100//.
Kemény Boldisár Uramnak	fl. 100//.
Barcsai Ábrahám Uramnak	fl. 200//.
Bánfi Farkas Uramnak	fl. 300//.

Megadatván azért megirt főcommissarius Bethlen Gergely Uram az megirt summa pénzt; az specificált commissariusoknak ő Kegyelmeiknek az generalis perceptor ratiójában vigore praesentis deliberationis acceptatitak.

(Eredetije K. Papp Miklós gyűjteményében.)

BCU DEÉS VÁROS LEVÉLTÁRA, Cluj

Közli: K. Papp Miklós.

(Folytatás.)

Folyó szám	Oklevél tárgya	Az oklevél kelt	
		hol?	mikor?
162	Petrovics Péter helytartó rendelete, hogy a Déésieket, jelesen a só-kereskedés kezelőit mindenki mindig csak saját törvényszékek és birájak előtt perelhesse.	Coloswar in f. b. Georgii mart.	1556. Aprilis 24.
163	Petrovics Péter helytartó nyílt parancsa a többek között a cigányok fő vajdáihoz, hogy a Déési sóaknához tartozó 10 sátoralya cigányok senkitől semmi neirái adófizetésre ne kényszeríttessenek.	Coloswar feria 3. pr. p. f. Sacrum Pentecostes.	1556. Majus 26.
164	A lakságról, a székely és szász földre vonult jobbágyok felkérése módjáról Kolozsvárt 1556. tartatott országgyűlési törvényzikk egyszerű kivonata, — egykoru kéziratban.		1556.
165	Chakor Ferencz részére, Déésen egy azelőtt az anyatemplom egyik oltárához tartozott ház és telek iránt iktató parancs, ennek végrehajtásáról jogyzékkal.	Albae Juliae.	1557. Januar 19. és febr. 2.

Folyó szám	O k l e v é l t á r g y a	Az oklevél kelt	
		hol?	mikor?
166	Izabella királyné parancsa a Déési előljáróshoz, hogy a Chakor Ferencznek adományozott telek járulékait kijelelve, nekie rögtön minden ellenkezés nélkül adja át. — Eredeti és másolat.	Albae Juliae	1557. Februar 26.
167	Izabella királyné rendelete a B: Szolnoki hatósághoz, hogy törvényszéke elébe a Déésieket kiváltságaik ellenére többé ne állítsa.	Albae Juliae	1557. Majus 2.
169	Izabella királyné rendelete minden megyei hatósághoz, hogy a Déési 10 sátoralya czigányokat senki rendes, vagy rendkívüli fizetésekre ne kényszerítse.	Colosvarini.	1557. Septemb.30
169	Rácz Mihály bizonyítványa Déés városa részére, mely mellett kötelezi magát 200 frt. büntetés alatt egy szolga kiviteléért folyt pert többé fel nem eleveníteni.	Zenth Gergel pappa napputhan walo zeredan	1557. Martius 18.
170	Déési Szabó János és Albert felperesek, és Márta Szilágyi Bálintné alperes között, egy Déési kóház fele részéért folyt keresetben az alperes részre perujtató parancs levél.		1558. Decemb.17.
171	Déés városa közönségének egyezménye, a város határán termett bor árulhatásának elsőbbsége tárgyában az idegen bor felett.	Datum feria 2-a ante festum bea- torum Fabiani et Sebastiani mart.	1559. Januar 16.
172	Chyakor Ferencz felperes részére, az általa Déési Pathay Mátyás megnyeretett alperes ellen kimondott ítéletnek a fejedelmi tábla általi felelevenítésével költ parancs.	Albae Juliae feria 4-a in f. b. Prisci virg.	1559. Januar 18.
173	Isabella királyné megerősíti Déés városa közönségének a határon termett borok árultathatási elsőbbségéről szóló egyezmény levelét. — (1559. jan. 16.)	Albae Juliae	1559. Januar 21.
174	2-ik János parancsa Warkoch Tamás Székelyhid és Zalach birtokosához, hogy a Déésieket mondott birtokaiban meg ne vámolja.	Gijalw	1560. Decemb. 8.
175	2-ik János parancsa, hogy a Déési községet illető terheket a többi városiakkal az ottan lakozó nemesek is viseljék, s az illető hatóságtól függjenek.	Wijwar	1564. Februar 20.
176	2-ik János nyílt parancsa, a Déésen tanyázott testőrök és gyalogok kapitányához, a 'Déésiek irányában elkövetett visszaélések és kártételek megszüntetése iránt.	Albae Juliae	1567. Septemb.21

Folyó szám	O k l e v é l t á r g y a	Az oklevél kelt	
		hol?	mikor?
177	2-ik János nyílt parancsa főleg Hagymási Kristóf és Telegdi Miklóshoz intézve, hogy a Déésiektől egy szekér után 1 denárnál több vámot ne vegyenek. *	Albae Juliae	1568. Aprilis 3.
178	2-ik János király levele, mely által a Kereszturi Kristóftól Déés városa által megvett telek iránti egyezményt megerősíti. *	Albae Juliae	1570. Novemb.14.
179	Hiteles másolata azon Szilágyi Mihály részerei szerzeményes levélnek, mely mellett Déés városa Kereszturi Kristófnak Déési telkét megvette. *	Zekelwassarhelij feria 6-a in festo purif. b. Mariae virg.	1571. Februar 2.
180	Báthori István fejedelem levele, mely által Déés városát, biztosítva minden szabadalmaiban, — azokban megerősíti. *	Albae Juliae	1571. Julius 24.
181	Arróli hivatalos bizonyítvány, hogy Déési kamaraispány Kristóf Deáknak és harminczados Ferencz Deáknak szolgálói főnökeik ellen a fejedelem parancsára sem akartak meghitelni és vallani. * BCU Cluj Central University Library Cluj	hétfewn zent Ersebet azzon napan	1571. Novemb.19.
182	Déési Téglás Mihály felperes részére, — Déési kamaraispán Kristóf Deák, Szilágyi Mihály s. a. t. általi megverettetése, s fellebbeztetése tárgyában, esketés. *	Desen wijz kerezth nap wtán hetfwn	1572. Januar 7.
183	Ügyészi vallomány Téglás Mihály Déési esküdt, vagy Déés városa részére. *	Gieke (die dominica carnis privii)	1572. Februar 17.
184	Déés városa Somkut, Pestes és Vád közti határszéle kijáratásáról szóló levél. *	Dees	1572. October 1.
185	Buda János jegyzéke a Déési és Déésaknai határon szerzett földeiről és telkeiről. *		1575—1587.
186	Hagymási Kristóf közép-szolnoki főispán és Déés városa birtokosa adomány levele, mely által ottan házat, szőlőt, kaszálót és szántót Chakor György és Mihály bélyegén Buda Jánosnak ajándékoz. *	Wech	1575. November 19.
187	Déés városi bizonyítvány Buda János részére, az általa a rózsahegy alatt kereskedő Ferencztől megvett csürös kertről, és Zsibai Mártontól vásárolt házról amannak szomszédjában. *	Déés in die festo b. Stephani protomart.	1575. Decemb. 26.

(Folytatása következik).

WESSELÉNYI FERENCZ

Leveles Tárcajából.

Közli

Szilágyi Sándor,

1651. apr. 1.

VIII.

Szolgálók kegyelmednek.

Isten minden jókkal áldja meg kegyelmedet.

Az kegyelmed becsületes levelét édes Zakani uram vettem, hogy kegyelmed választ adott levelemre azt kegyelmednek igen meg-szolgálom; felette akarom hogy kegyelmedet Isten-pro VI. behozza Kassára közinkben, arra nézve is hogy egyszer nem kívántatott jobban az orvosság és vigasztalás mint mostan, annak az megöszült jámbor becsületes Úrnak kegyelmed régi barátjának, atyafiának, Csáki István uramnak, a ki is odajövendő léssen; Immost ismét az az álhatalatlan fia Csáki Ferencz elszökött s bujdosóban van nem tudom holott. Ő Felsége ismét ujonnan parancsolja az Brachium mellett az hátra-maradt 14 ezer forintot általunk exequáltatni; az gönczi galiba is rajta vagyón; ám meggondolhatja kegyelmed bölcsen ily három derekas halálra öldöklő gondban ha nincsen e epesége s buskodása. Most semmi új hírt nem tudok kegyelmednek írnom, hanem az Török Birint, s Iszaszeget meg akarja építeni minden praeparatioi készen vannak, kit ne engedjen Isten; én is bizony magyar módon megírom ő Felségének, mi válaszom jü reá, in oculis irom, Feleségem viszont ajánlja Kegyelmednek szolgálatját, és kegyelmedet elvárja régi vajas kalácsra Kassára, ha mindjárt Muráni mannával nem tarthatja is Kegyelmedet. Isten tartsa meg Kegyelmedet jó egészségben. Datum in Szendrő die 1. aprilis 1651.

Kegyelmednek

Barátja szolgál

G. H. WESSELÉNYI FERENCZ sk.

Külczim: Generoso Domino Andreae Zákán de Szendrő, Illustrissimae Dominae Principissae Zuzannae Lorantffy, Illustrissimi

olim Principis Domini Georgii Rákóczy relictæ viduæ etc. Aulæ familiari Domino Amico observandissimo. (P. H.)

(Eredetije a magy. kir. kam. levéltárban.)

1651. apr. 11.

IX.

Tekintetes, és Méltóságos Fejedelem asszony; nekem kegyelmes asszonyom!

Isten méltóságodat minden idvesség jókkal áldja meg kívánom. Az nagyságod die 3. præsentis mensis Aprilis sárospataki várából nekem íratott becsületes levelét illendő becsülettel vévén, értem hogy nagyságod szerelmes édes fiának örömének napja mostani terminusáról elhaladott volna, melynek újabb terminusáról, és idejéről hogy nagyságod tudósítani méltóztatik; kívánom azt is engedje nagyságodnak megérni, és hogy én is azaránt nagyságodnak és nagyságod kedves fiának kedveskedhessem feleletemmel kedvem szerént igyekezem, kedves egészségben éltesse isten nagyságodat kívánom. Datum Cassoviae die 11. aprilis Anno 1651.

Nagyságodnak

alázatosan szolgál

G. H. WESSELÉNYI FERENCZ mp.

Külczim: Illustrissimæ ac Celsissimæ Principis Dominae Susannæ Lorantfy etc. Illustrissimi ac Celsissimi quondam Principis Transylvaniae etc. etc. Relictæ Viduæ etc. Dominae mihi gratiosissimæ.

(Eredetije a m. k. kam. levéltárban.)

1651. apr. 19.

X.

Méltóságos Erdélyi Fejedelem Asszony, nekem Kegyelmes Asszonyom.

Zákány András uram ő Kegyelme meg-térvén, akarom ez alázatos levelemmel Nagyságodnak hazájához s mindnyájunkhoz megmutatott kegyelmes gratiáját köszönnöm, s egyszersmind kívánom isten sok és számos esztendeig éltesse, és tartsa Nagyságodat megromlott hazánk javára.

Szent Péterről elvitt Nagyságod jobbágya dolgát kedvetlenül értettem, Szendrei

uramék értetlen cselekedetét itt levén Hatvani uram mentest erősen parancsoltam hogy visszaeresszék. Alázatosan kérem Nagyságodat az aránt idegenül felőlem ne tanakodjék. Isten látja nem véteni, hanem holtig kedveskedni, szolgálni kívánok Nagyságodnak. Isten tartsa Nagyságodat kívánatos jó egészségben. Datum Cassoviae die 19. Aprilis Anno 1651.

Nagyságodnak

alázatos szolgája

Gr. WESSELÉNYI FERENCZ S. K.

Külczim: Illustrissimae Dominae Principissae Susannae Lorantffy, Celsissimi olim Domini Principis Domini Georgii Rákóczy, alias Principis Transylvaniae, partium Regni Hungariae Domini et Siculorum Comitibus etc. Relictae Viduae etc. Dominae Dominae gratiosissimae. (P. H.)

(Eredetije a m. kir. kamarai levéltárban.)

1651. apr. 27.

XI.

Szolgálok Kegyelmednek.

Az kegyelmed kütte halat meghozák, de jobbára mind megholt, azok az hitvány rossz emberek nem ujtván az vizét; azért egyáltalában az én halam meg nem holt. Isten tartsa kegyelmedet jó egészségben. Datum in Enyiczke die 27. aprilis Anno 1651.

Kegyelmednek

Jó szívvel szolgáló barátja

G. H. WESSELÉNYI FERENCZ M. P.

Bizonnyal írom, úgy megérdemlenék az büntetést az hozók mint az szép leány az koszorút.

Külczim: Generoso Domino Andreae Klubosoczky Illustrissimae Dominae Principissae Susannae Lorantffy Illustrissimi olim Domini Principis Georgii Rákóczy alt. Principis Transylvaniae etc. relictae Viduae Universorum Bonorum in Hungaria Praefecto etc. Domino Domino observandissimo.

(Eredetije a magyar királyi kamarai levéltárban.)

AZ ERDÉLYI REF. GONDNOKOK LEVELE

Bydeskuti Boldizsárhoz.

Közi Szabó Gyula.

Ajánljuk Kegyelmednek szolgálatunkat!

Mint hogy a kolosvári Reformatum Consistorium igen eladósodott, sőt a mi keserveesebb, a kiket meghagyott is Isten, azok közül is némelyek a magok privatumáért egymásnak kedvezvén, ha kik találatnak is olyak, kik zelálnának az ecclesia és collegium conservatiója iránt, azokat mortificálják, másokkal in eorum confusionem öszvevégeznek; sőt megesik az is, hogy némelyek, tanácsbeli ember lévén, ha a tanácstól megbántódása esik az ecclesiának, felrugják a collegiumot és így az magok interessentiájok miatt az ecclesia szenved. Innen vagy on, hogy ámbár Kolosvárott létünkben sero injungáltunk volt, hogy a rationisták számot adjanak de contumacia ducti, eddig is negligálták, kire nézve, hogy ily károsan ne folyanak az dolgok, tetszett ex hoc superiori consistorio Kegyelmedet Istenhez s vállalásához való kötelességére kérnünk, hogy Kegyelmed in consistorio Claudiaco benn legyen és jó lelkiismereti szerint több becsületes atyafiaival együtt, kiknek is irtunk, folytassák Professor és Praedicator Uramékkal együtt értvén az ecclesia és collegium dolgait, hogy két három ember gonoszsága miatt ne periclitálódjék és falban rúgódjanak az ecclesia dolgai. Istentől vérszi Kegyelmed jutalmát. Mi is Kegyelmednek megszolgáljuk. Éltesse Isten Kegyelmedet. Szében 12. Febr. Anno 1710.

Kegyelmed szolgáló jóakarói
az erdélyi reformatum collegiumok
és ecclesiáknak fő curatori

WESSELÉNYI ISTVÁN M. P.

TELEKI LÁSZLÓ M. P.

BETHLEN LÁSZLÓ M. P.

Külczim: Nemzetes Búdöskuti Boldisar Uramnak, jóakaró Urunknak ó Kegyelmednek adassék.

Kolosvár.

Kivül Bydeskuti Boldizsár irásával: Die 12 Martij vettem az méltóságos fő curatorok ő Nagyságok méltóságos parancsolatját alázatosan, mely ő Nagyságok parancsolatja szerint adja az én jó Istenem, hogy szolgálhassok az szent ecclesiának, mig Isten ebben ez világban, *) ugy az collegiumnak is.

(Eredetije az erdélyi orsz. muzeum irattárában.)

EGY ESKÜMINTA a XVII. század végéről.

Közli: Szabó Gyula.

Én et. J. esküszöm az élő Istenre, ki atya, fiu, szent lélek, teljes sz. háromság, egy bizonyos, örökös Isten, engemet az én igaz hütömben s vallásomban ugy segéljen s ugy adja lelkemnek üdvösségét és minden dolgaimban ugy boldogiton s áldjon meg, hogy én az erdélyi fejedelemhez méltóságos Apaffi Mihály, kegyelmes Urunkhoz ő Nagyságához igaz, hű, tökéletes, ő Nagysága jóakaróinak jóakarója, ellenségének ellensége leszek; soha ő Nagyságát . . . . .
 . . . fogyásáig és fejem fennállásái(g) . . . . .
 . . . . . ért, kedvért, fáradságért adom . . . . .
 . . . . . félelemért, sem semminémü ki . . . . .
 . . . . . tó dolgokért el nem árurom, nevezett . . . . . (Nagyságátul ide ebesfalvi kastélya őrzésére s . . . . .
 . . . . . itására rendeltetett Nemzetes Büdöskuti Boldizsár kapitány és nemzetes Száva Péter udvarbíró Uraméknak ő Kegyelmekeknek mindenekben, az mit parancsolnak, ő Nagysága hasznára czélozó dolgokban, szavokat fogadom, sem ő Nagysága, sem ő Kegyelmekek ellen nem practicalok, ellenségekkel sem titkon, sem nyilván nem tractálok, nem irok, sem iratok, sem nem izenek, ha penig valamit ő Nagysága ellen való dolgokat érthetek, megnevezett kapitány és udvarbíró Uraméknak ő Kegyelmekeknek megjelenteni el nem mulatom, az ő Nagysága kastélyát fejem fennállásáig s életem fogytáig az többivel együtt tartani s oltalmazni igyekezem mindaddig, mig lábomnál fogva (kit Isten ő

Felsége eltávoztatván) ki nem . . . . . vosznak, az kastélyból ki nem szököm, az fenn (em)litett ő Nagysága szolgálival mindenben egyetér(tek), ő Kegyelmekek mellől el nem állok, kinn meg . . . . . Isten engemet ugy segéljen és ugy adja lelkemnek (üdvös)ségét. Datum in Castro Ebesfalva, die 1. Augusti 1691.

A tulsó lapon: KAZIJMIERSZ OKINSKIJ Leitmant m. p.

BALTZER STSANE fendvel.

ANDRAS GRABOWSKY furier.

STANISLAUS DOBROWSKY

kapral.

(Eredetije igen elrongyolott állapotban az erd. orsz. muzeum irattárában.)

JÓZSEF NÁDOR LEVELE Gróf Teleki Józsefhez a védegyelet ügyében.

Közli: K. Papp Miklós.

Nagyméltóságú Gróf Kormányzó Úr!

Vettem Nagyméltóságodnak mult hónap 30-dikáról kelt tudósítását, kormánya alá legkegyelmesebben bizott Zabolch vármegyének legközelebb tartott közgyűléséről, a legfelsőbb jóváhagyás nélküli egyesületek iránt, az e tárgy királyi Helytartósági Intézkedésre hozott határozatával egyetemben.

Hogy a Nagyméltóságod által e részben tett intézkedésnek megérkezte előtt az alispán elnöklete alatt tartott közgyűlésen Zabolch megye rendei olly keveset feleltek meg ama kormányzéli intézkedésnek, igen sajnálom; s minthogy az úgy nevezett védegyelet Zabolch vármegyében, mint látszik, elterjedt pártolásra talált, jónak tartottam ezen védegyelet feletti nézeteimet, — mellyek abban központosulnak, miszerint ezt nem csak a fenálló kereskedési viszonyok megzavarása miatt, hanem azért is, mivel ipar-előmozdítás színe alatt inkább politikai irányt tart; következményeiben károsnak itélem, — Nagyméltóságoddal azon esetre is, ha ezen egyeletnek működései a szomszéd Erdély-honba is átszivárognának, jelen bizodalmas levelemmel bővebben közölni.

*) Az éltet szó bizonyosan kint van it.

Czélzása ezen védegyeletnek leginkább kiösmérhető, ha mi módoni keletkezése szemügyre vétetik.

Időpontja keletkezésének erre okot nem szolgáltatott. Ugyanis akkor az egyben lévő ország Rendei a kereskedés és vámrendezés tárgyában Ő Felségének felterjesztést tettek volt, nevezetesen mult évi Szentmihály hava 13-dikán tartott 221. ülésükből; s miután a védegyelet, Pozsonban azon évi Mindszent hava 6-kán tartott gyülekezetében, magát alakultnak nyilvánította, akkor azon felterjesztésre a királyi válasz még váratott, melly ugyan is szent András hava 8-kán a 269. országos ülésben közzététetett. De ezen utóbb megérkezett királyi válasz sem igazolta a védegyeletet, minthogy ő felsége ama rendezés szükségét kegyesen elismervén, a kikért adatoknak a jövő országgyűléssel leendő közlését megígérni méltóztatott.

Indoka ezen védegyeletnek, a körülmények, hirlapi érintések, sőt már más nyomtatott némely munkákban előforduló nézetek szerint is, alkalmasint abban található, miszerint az ujításokra mértéken túl vágyó ellenzék, látván, hogy tervei kivitelében a törvényhozásnál le nem győzhető gátokra akad, mellyeket maguknál a Rendeknél egy noha kisebbségben lévő rész, de főleg a főrendek többsége, országgyűlésen kívül pedig a megyéknek municipalis állása vet, czéjának előmozdítására más utat vett elő, tudni illik magány társulatokat; — s ennek szüleménye a védegyelet, — a mult országgyűlés vége felé egyszerre támadván, egyedül a Rendi Táblán (hová a kerületi ülésben rögtön történt s többség által nyomban elfogadott az irántai indítvány e többségtől mindjárt bevitetett, s hol ez azonnal meg is maradt) a főrendekkel való közlés s ezeknek hozzászólása, úgy a törvényhozás további eljárása kikerülésével, — nyert pártolás mellett.

Azóta törvényhozástól, kormánytól és megyei hatóságoktól való függés nélkül, s tehát eddig szokatlan, alkotmányunkkal meg sem egyeztethető módon, folytatja ezen védegyelet több minden felé elterjedt kisebb társulatok által működéseit, mellyek külszínüleg ugyan az ipar előmozdítását veszik czélba, de kétkedni alig lehet, — mert itt ott

már világosan ki is tetszik, — hogy a védegyeletnek valóságos czélzása inkább politikai: úgy mint középpontból hatást gyakorolva az egyes megyékre, közvéleményt alakítani az ellenzék részére, hogy így ennek nézetei utóbb törvényhozási többségre szert teheszenek; és mivel az elméket eddig mozgásban tartó főtárgyak iránt, nevezetesen a nemzetiséggel járó magyar nyelv és vallás ügyében, kielégítő s megnyugtató törvények hozattak, ezek helyébe iparelőmozdítási kérdések lenének táplálékul vetve a surlódásoknak.

Mivel tehát a mód nélküli ujításokra törekedő ellenzéknek e szerint eszközül szolgáló védegyeletet következményeiben nem lehet nem károsnak tartani alkotmányos állásunkra nézve, teljes bizodalommal megkeresem Nagyméltóságodat, ne terheltessék ezen védegyelet működéseit, mennyiben Zabolch vármegyében mutatkoznak, folyvást figyelemmel kísérni, s azoknak rossz következményei elhárítására minden gondoskodását fordítani; jól tudván, hogy Nagyméltóságod az előrebocsátottakat, kiterjedt magas hivatali körében, alkalom adtán egyébkint is, a közjó melletti ösméretes buzgósága szerint használandja.

Egyébiránt állandó megkülönböztetett hajlandósággal maradok

Nagyméltóságodnak

legszívesb Jóakarója

JÓSEF NÁDON ISPÁNY.

Budán, Bőjtelő hava 9-dikén 1845.

(Eredetije K. Papp Miklós gyűjteményében.)

SZEMERE BERTALAN LEVELEI

Br. Wesselényi Miklóshoz.

I.

Budapest, 22/VI. 1848.

Tisztelt Barátom!

Röviden válaszolok magány természetű kérdéseidre.

Mártonffy iránti kérelmedet közlém Mészárossal, de tiszteletnek veendi ha irsz neki.

Az országgyűlés nem tarthat sokáig 4—8 hét. Ha tovább tart, az baj lesz.

A királyi biztossági díjak így állanak. Főispán 10f.24; táblabíró, főszolgabíró, főjegyző

4 pft. naponkint. Irnok 1 f. 36 x. Hajdu 36 x. p. Fuvarpénz a főispánnak per 4 postaló, a többinek per 2 postaló bér.

A főispáni fizetést illetőleg, az ép ugy szokott kivétni, mint a megyei tisztviselőké, és fizetése a K.-Szolnokinak az, mi Magyarországon a hasonló nagyságu megyében, t. i. 1000 ft.

Most Isten veled. Nem sokára többet.
nagy tisztelőd

SZEMERE.

Külczim: B. Wesselényi Miklós főispán urnak.

Kolosvár.

II.

Barátom!

Mint hogy 6-kán nem leszek hon, ime

értesitelek, hogy itt a végrehajtó és törvényhozó hatalom összeütközésben van, a főispánokra nézve. Egyiknek engedni kell.

Most a végrehajtás föbb, azért is mivel a törv.-hozókat pótolhatni.

Nálam volt az őrzágbíró, és azt mondtam, az ellen, hogy Te, hogy az alelnök, a jegyző Sárkány itt maradjanak, nincs kifogásom, mert ezek nélkülözhetlenek stb. Ekképen az elv is salválva van, a végrehajtás is.

örök tisztelőd

SZEMERE BERTALAN m.p.

30/VIII.

Külczim: Báró Wesselényi Miklós főispán urnak.

Pest.

GYERŐFI BORBÁRA (BORA) EMLÉKEZETE.

Közli: K. Papp Miklós.

Gyerőfi (Gerőfi) Borbára Gyerőfi György tanácsos és Kemény Kata lánya. Első férje Gyulafi László, Marossvék főtisztje volt s Apafi Mihály korában nagy szerepet vitt. Meghalt 1699-ben, még pedig a közhit szerint mérgezés által. Erre vonatkozólag írja Cserei Mihály Krónikájában „Menénk Kolozsvárra Gróf Gyulafi László temetésére, ki csak igen hirtelen egeresi jószágában meghalt vala; a mint akkor hirdették a feleségének anyja Gyerőffy Györgyné étette volna meg. Ez a Gyulaffy László tanult udvari katonaszerető ember volt, külömben a mi reformata religionknak nagy persecutora.“ (Cserey Hist. 278.)

Gyerőfi Borbára alig temette el férjét,

nem sokára fia született, Gyerőfi László. Egy csomó gratuláló levél van rendelkezésem alatt, mely ez időben a szép ifju özvegyhez érkezett, s köztük özvegy Teleki Mihályné Vér Juditnak egy vigasztaló levele, melyet egész terjedelmében ime itt közlök az eredetiből.

Az én boldogtalan árva állapotom szerint szeretettel való szolgálatom ajánlom Kegyelmednek édes Asszonyom!

Édes Asszonyom Kegyelmedet szeretettel követem, hogy én eddig Kegyelmedet meg nem látogathattam személyemben, sem penig levelem által, széndékom az vala, hogy ha alkalmatosságom adatik, magam látogassam meg Kegyelmedet, de az én soktéle boldogtalanságim akaratom szerint nem bocsátanak, most azért Kegyelmedet ez írásom által akarom látogatni, mely tudom Kegyelmedet szomorúságban tanálja, de kívánom az Ur Isten adjon erőt, békességes türelést

ily ifju állapotjában való árvaságának elviseelésére; támasszon Kegyelmednek oly szives jóakarókat mint nékem volt a boldog emlékezetű, soha tüllem el nem felejthető Ur volt az én árvaságomban az én árva házamnak, melyet én is szivesen kesergek, mert több nem volt az ki engem meg nem szomorított volna az szegény Urnál, (azok között kik én vélem jól tehettek volna), melyért az Ur Isten nyugossa meg, s adjon boldog fel-támadást. Kegyelmedet kérem édes Asszonyom a mint az én boldogtalan árvaságomat eligségesnek ítéli lenni parancsoljon. Ugy fiaim is az ő gyengeségekhez képest hadd szolgáljanak; megmutatván szegény Urhoz való szereteteket maradékokhoz. Az Ur Isten Kegyelmedet éltesse sok esztendőig való jó egészségben. Kaczkó 23. Majj 1799.

Kegyelmednek boldogtalan árva állapotja szerint szeretettel szolgál

Árva WÉR JUDIT m.p.

Külczim: Néhai Méltóságos Gróf Rátóti Gyulafi László Uram megmaradott özvegyének Méltóságos Gyerőfi Borbára Asszony-nak, -nékem kedves jóakaró Asszonyomnak.

(Eredetije Gr. Kornis Victornál.)

De az ifju ritka szép és kedvesnek tartott Gyerőfi Borbárának akadt még más vigasztalója is, s ez Kornis István volt, ki a szép özvegy kezéért esengett.

Az alább következő két levél érdekes adat e gyöngéd viszonyhoz.

I.

Méltóságos Grófné.

Ajánlom kötelességgel való szolgálatomat Kegyelmednek.

Édes kedves Grófné Asszonyom, valóban bánom ilyen közel volt Kegyelmed házomhoz, s ilyen bizonyos embere jött Kegyelmednek hozzám, még csak egy vakarításnyi levelit is nem vehettem Kegyelmednek, mind ezeket csak az ifju legényi beszédimért vélem hogy cselekszi Kegyelmed, az kiben nem méltó Kegyelmednek kétségeskedni, mivel már nem bolondság dolgunk, s nem is kicsiny emberek által folytatom dolgom, nem kevés bestelenségemre esnék Kegyelmeddel való játszodozásom, noha gyermeki ésszel vagyok,

de meg tudom az ilyeket gondolni, az mint ottlétemben is mondtam Kegyelmednek, valahol Kegyelmed bestelenségét kívánám, ott bestelenítettém magam is, csak hogy sok dolgaim lévén hamarsággal öszvekelésünk nem lehet, ne sajnálja Kegyelmed az sok rossz emberek nyelvinek tűrni. Énnékem ily bizonyos alkalmatosságom lévén, nem akarom ez látogató levelem nélkül bizonyos emberemet Kegyelmedhez bocsátani, mely is hogy találja Kegyelmedet jó egészségben szivesen kívánom, ezen bizonyos emberitül Kegyelmednek. Az mint szegény ifju legénységemtül telik, egy kis ajándékokskát küldtem. Kivel továbbra is kötelezván magamot Kegyelmedhez, maradok igaz jóakaró szolgája

Kegyelmednek

D. Gyeke Anno 1701.

d. 1. Majj. Kornis István m.p.

Külczim: Méltóságos Grófnénak Te-kéntetes Nagyságos Gyerőfi Borbára Asszony-nak nékem bizodalmas kedves jóakaró Asszonyomnak ő kegyelmének adassék.

(Eredetije Gr. Kornis Victornál.)

II.

Méltóságos Grófné.

Ajánlom Kegyelmednek igaz kötelességgel való kész szolgálatomat. Isten Kegyelmedet minden kívánta jókkal áldja meg szivesen kívánom.

Az Kegyelmed levelit nagy szeretettel vettem, melyben Kegyelmedek osztozása napját értem, én mind eddig is azért nem tudósítottam Kegyelmedet, hogy Pater Kapi uram levelit vártam, az melyet ezen levelemben Kegyelmednek elküldöttem, abbul kitanulhat Kegyelmed minden dolgokat. Kérem azért nagy szeretettel Kegyelmedet, hogy még is tovább szóban ne forogjunk, tudósítson Kegyelmed, ha hűtlés előtt meggyúnik, és urvacsoráját veszen é, mivel Pater Kapi Uram mégis kételkedik. Már én penig minden órán Kegyelmednek látogatására elmehetnék. Csak az Kegyelmed jó válaszát vehessem ebben az hónapban, Kegyelmedet meglátogatom; alig is várnám azt az szent órát, melyben Kegyelmeddel nyájoskodhatnám, elég nehéz az is Kegyelmednek távolléte miatt magam nem beszélhetek, hanem levelem által kell beszél-

getnem Kegyelmeddel, mindazonáltal kívánom ez levelem találhassa Kegyelmedet friss jó egészségben. Maradván igaz szolgája míg él
Kegyelmednek

D. Gyeke. Anno 1701. d. 10 Septembris.

KORNIS ISTVÁN mp.

P. S. Édes kedves Grófné Asszonyom nagy szeretettel kérem Kegyelmedet, Szabó Gáspárt vagy egy hétre ne sajnálja hozzám küldeni, kitül válaszáat is várom Kegyelmednek és ugy ő tülle oda menetelemről fogom tudósítani Kegyelmedet. Maradván fen megirt szolgája

Kegyelmednek.

Külczim: Méltóságos Grófnénak Te-kintetes Nagyságos Gyerőfi Borbára Asszony-nak, nékem kedves jóakaró Asszonyomnak ő Kegyelmének.

(Eredetije Gr. Kornis Victornál.)

Hogy e levelek nem maradtak meghallgatatlanul, bizonyosság reá az, hogy rövid idő alatt Gróf Kornis István csakugyan nőül vette Gyerőfi Borbárát, kitől később Éva, Antal és Krisztina gyermekei születtek.

Első férjétől fiát Lászlót nagy gondnal Bécsben nevelteté. Egy egész halom levél tanuskodik azon gyöngédségről, melylyel az ifju Gyulafi anyja iránt viseltetett; de a térhiány nem engedi, hogy csak kivonatilag is ismertessük ezeket.

Záradékul ime egy verset is közlök, mely alkalmasint páter Kapi uram fantáziájának terméke. E költemény Gyerőfi Borbára névnapjára készült 1722. december 4-én. A versfejekből kiolvashatni: GIERŐFI BORBÁRA nevét.

Anno Domini 1723 die 4. Decembris.

Salutatio.

Gyönyörűségesen élheti világát,

Az kinék az Isten megáldotta társát,
Vele együtt házát és minden jószágát,
Kivel dicsirheti az egeknek urát.

Illik minekünk is arról elmélnedni,

Az Isten az embert miképpen szereti,
Messzünnen is őket hamar felkeresi,
Szent házasság által egyben szerkeszteti.

Erről sok szép példák vadnak szent irásban,
Kiváltképpen pedig Ó Testamentumban,
Isten rendelési mint voltak abban,
Kiket is megáldott mindenféle jókban.

Régen a Jákob is az ő feleségit,

Messze földről hozá, a kívül életét
Örömmel töltötte majd minden idejét,
Az mig el nem érte az vinségnek terhét.

Örült szép fiain, kik tőle származtak,
Mert az Istentől is ők megáldattak,
Népnek fejedelmi s patriarcák voltak,
Nagy emlékezetre nevek felirattak.

Fogságból is Isten mikoron kihozta,
Az Kanahan földét nekik megmutatta
És sors szerint nekik külön felosztotta,
Mindenféle jókkal őket megáldotta.

Igy vagyon mostan is az Istennek dolga,
Hogy az kiket szeret, azokat megáldja
Lelki s testi jókkal, magzatokkal látja,
Hogy el ne essenek, ugyan kezén tartja,

Betölti kedveket s nyújtja életeket,
Az benne bizóknak mindenkor fejeket
Vig olajjal keni és az ő testeket,
Megörzi nagy szépen minden személyeket.

Oh boldog Ur Isten mostan is azon vagy,
Az ki régen voltál, erőd is olyan nagy,
Ez nagy uri háznak Jakobi áldást adj,
Valamit kér tőled, tőlük el ne tagadj.

Reájok tekintsen az mennyei felség,
Vegye környül őket mennyei fényesség,
Származzék is tőlök igen nagy nemzetség,
Az kin győzedelmet ne vegyen ellenség.

Boldog szent napokat s szent Borbára napját
Sokszor érheszék szerencsés óráját,
Minden kedvesivel vigan mulatását,
Az udvari nép is erre mondja vivát.

Az Gyerőfi háznak egy fényes csillaga
Fénlik méltósággal mint az ékes pálma,
Uri asszonyok közt igen nagy patrona,
Ki akarja tudni, Gyerőfi Borbára.

Renddel versfejekben megtalálod nevét,
Ha sziből kívánod friss, jó egészségét,
Ne sajnáld megadni minden tisztességét,
Igy veheted te is jó kegyelmességét.

Az verseket írta méltatlan szolgája,
Ki is asszonyának kegyességét várja,
Imádságát érte Ur Istenhez nyújtja,
Hogy az szent koronát nekie megadja.
(Eredetije Gr. Kornis Victor levéltárában.)